

Vaasan ympäristöseura - Vasa miljöförening r.y.
Raastuvankatu 53 as 8
65300 Vaasa
050-323 9037

5.9.2019

Vaasan kaupunki /
kaavoitus
PL 2,
65101 Vaasa
kaavoitus@vaasa.fi

MIELIPIDE VASKILUODON OSAYLEISKAAVAN LUONNOKSESTA

Kiitämme Vaasan kaupungin kaavoitusta myönnetystä lisääjasta mielipiteen tekoon.

Vaasan ympäristöseura ottaa kantaa Vaskiluodon osayleiskaavan luonnokseen paikallisena ympäristöjärjestönä, jonka tavoitteisiin kuuluu luonnon- ja ympäristönsuojelun edistäminen Vaasassa ja Mustasaassa.

Kaava-alueen luonto- ja virkistysarvot

Vaskiluodon virkistysalue on erittäin tärkeä virkistysalue keskustan asukkaille ja opetuskohde keskustan kouluille. Alueella on monipuolinen luonto, muun muassa rikas kasvillisuus ja linnusto, joka on säilynyt alueen riittävän suuren pinta-alan ja luonnonmukaisen hoidon ansiosta.

Kaupungin tekemässä luontoselvityksessä tehdään mm. seuraava johtopäätös: "Aiempien selvitysten ja kesän 2016 maastoinventointien perusteella voidaan todeta Vaskiluodon olevan luonnonoloiltaan monimuotoinen ja lajirikas. Alueen arvoa nostaa saaren keskiosassa sijaitseva laajahko yhtenäinen metsäalue, jossa luontotyyppien kirjo vaihtelee kuivista kankaista lehtoihin."

Vaskiluodon luontoselvityksessä tehtiin havaintoja 22:sta Suomen uhanalaisuusluokituksen lintulajista, mitä voidaan pitää korkeana määränä. Alueella tehtiin myös runsaasti lepakkohavaintoja. Kaupungin viitasammakoselvityksessä 2019 alueella löydettiin viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikka.

Vaasan ympäristöseura ja neljä muuta yhdistystä esittivät vuonna 2017 Vaskiluodon virkistysalueella sijaitsevaa kosteikko- ja lehtoaluetta suojeluun. Suojeluesitys ja kohdekuvaus löytyvät osoitteesta <https://web.sll.fi/pohjanmaa/vaasa/> Metsiensuojeluesitys.

Lähtötiedot

Nähtävillä olevaan aineistoon kuului vuoden 2016 Vaasan Vaskiluodon luontoselvitys. Siinä viitataan tehtyihin erillisselvityksiin, muun muassa luontotyypeistä, pesimälinnustosta, lepakoista ja viitasammakosta. Koska erillisselvitykset eivät kuuluneet nähtävillä olevaan aineistoon, selvitysten riittävyttä on hieman vaikea arvioida. Lähdemme kuitenkin siitä, että luontoselvitys sisältää erillisselvitysten merkittävät havainnot ja johtopäätökset.

Luontoselvityksessä ei ole riittävän tarkasti selvitetty alueen luontotyypeihin liittyviä luontoarvoja. Selvitysaineisto ei sisällä sellaista informaatiota, jonka perusteella pystyisi päättämään, onko alueella luontotyypeihin liittyviä merkittäviä luontoarvoja. Selvityksestä ei käy ilmi muun muassa kasvillisuuskuvioiden luonnontilaisuus, puuston kehitysluokka tai lahoppuun määrä, vaikka nämä metsien rakennetekijät ovat olleet keskeisiä arvottamistekijöitä jo 1990-luvun alussa toteutetuista vanhojen metsien valtakunnallisista suojeluohjelmista sekä METSO-ohjelman pilottivaiheesta (2003) lähtien.

Merkittävä osa alueen kasvillisuuskuvioista on maastotietojemme mukaan puustoltaan luonnontilaisen kaltaista, vesitaloudeltaan luonnontilaista ja/tai niissä esiintyy lahoppuuta. Nämä kuviot olisivat arvokkaita METSO-kohteita (edustavuusluokan I -maankohoamisrannikon monimuotoisuuskohde, edustavuusluokan I ruoho- ja lehtokorpi, edustavuusluokan I kostea lehto, edustavuusluokan II kangasmetsiä, jne.).

Monet alueen luontotyypeistä ovat sellaisia, jotka ovat uusimmassa Luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnissa (Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018) arvioitu uhanalaisiksi tai vaarantuneiksi. Esimerkkinä voi mainita Maankohoamisrannikon kehityssarjat (EN), Tervaleppäluhta (EN), Rannikkosuot (EN), Rannikon lehtomaiset kuusikot (EN), Lehto- ja ruohokorvet (VU) ja Kluuvit (VU). Nämä luontotyytit esiintyvät selvitysalueella, ja niiden luonnontilan aste on aika korkea.

Luontoselvityksestä ei myöskään käy ilmi, löytyykö alueelta luonnonsuojelu-, metsä- tai vesilain mukaisia luontotyyppisiä. Meidän maastotietojen mukaan alueelta löytyy ainakin koivu- ja tervaleppäluhtaa, lehto- ja ruohokorpiä sekä reheviä lehtolaikkuja, jotka täyttävät ominaispiirteiltään metsälain 10 § määritelmät.

Maastotiedot, joihin yllä viitataan, löytyvät myös suojeluesityksen kohdekuvauksesta: https://web.sll.fi/pohjanmaa/vaasa/copy4_of_Liite10.Vaskiluodonkosteikko.Kohdekuvaus.pdf

Vaskiluodon luontoselvityksen lepakkoselvitys tehtiin reittikartoitusmenetelmällä neljänä iltana elo-syyskuussa. Selvityksessä havaittiin yhteensä 111 lepakkoa, mitä voidaan tekijän mukaan pitää korkeana havaintomääränä.

Luontoselvityksessä todetaan, että "[h]avainnot keskittyivät rakennetuille alueille teiden varsille erityisesti Moottorikadun ja Haukilammentien varsille sekä Niemeläntien pohjoispäähän." Tämä tarkoittaa, että näiden alueiden rakennuksista voi löytyä lepakkojen lisääntymis- tai levähdyspaikkoja. Seuraavaksi selvityksessä kuitenkin todetaan, että "lepakkokartoituksessa ei kuitenkaan löydetty Suomen luonnonsuojelulain 49 §:n mukaisia lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja." Tekstistä ei käy ilmi, jos varsinaisia rakennustarkastuksia on tehty, mikä on tuloksen tulkinnan kannalta oleellista.

Kaavaluonnoksen vaikutusarvioinnissa tehdään tämän pohjalta johtopäätös, että "Lepakoille ei arvioida kohdistuvan vaikutuksia, koska selvityksissä ei löydetty lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja". Tällaista johtopäätöstä ei mielestämme voida tehdä, jos lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei ole selvityksessä etsitty.

Arviomme mukaan lepakkoselvityksen metodissa on ollut seuraavia puutteita:

- 1) reittikartoituksen alueellinen kattavuus on ollut puutteellinen, koska se ei ole

- ulottunut selvitysalueen länsi- ja lounaisosiin.
- 2) lisääntymis- ja levähdyspaikkojen kartoitusta ei ole tekstin perusteella tehty, koska se ei sisälly reittikartoitusmenetelmään. Lisääntymis- ja levähdyspaikkojen kartoitus tarkoittaa rakennustarkastuksia ja luonnonpiilotutkimuksia.
 - 3) ajankohta on ollut myöhäinen, sillä käyntejä ei ole tehty kesä- ja heinäkuussa. Tämä tarkoittaa, että lisääntymis- ja levähdyspaikkojen löytäminen on ollut vaikeampaa ainakin Pohjanlepakon osalta (tämän yhdyskunnat voivat hajota jo heinäkuun lopussa).
 - 4) selvityksessä ei ole tunnistettu ja rajattu lepakoille tärkeitä ruokailualueita/siirtymäreittejä
 - 5) selvityksessä ei ole käytetty passiivilaitesurainta, mikä kuuluu hyvään lepakkoselvitykseen.

Koska osayleiskaava ohjaa intensiivistä rakentamista (C, AK) alueille, jossa voi löytyä lepakkojen lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, lepakkoselvitys tulee täydentää rakennustarkastuksilla ja luonnonpiilotutkimuksilla. Reittikartoitus tulee uusia siten, että se kattaa koko kauden ja sisältää myös passiivilaitesurainta.

Kaavaluonnos

Kaavaluonnoksessa on merkitty uusia A-alueita Niemeläntien länsipuolelle. Nämä A-alueet kaventavat Vaskiluodon virkistysaluetta varsinkin sen pohjoisosassa, mikä heikentää alueen luonto- että virkistysarvoja. Vaikutus ulottuu myös itse A-alueiden ulkopuolelle, koska uudet asuinalueet tuovat uutta kulutusta ja hoitopainetta lähialueen metsiin. Vaskiluodon virkistysalueen kiertävään rengasreittiin nämä uudet asuinalueet vaikuttavat merkittävästi, koska ne ulottuvat pitkältä matkalta virkistysreitille asti. Kaavaselostuksen mukaan nämä A-alueet mahdollistavat asuntoja noin 150 asukkaalle, mikä on mielestämme pieni hyöty verrattuna niiden virkistykselle aiheuttamalle haitalle. Esitämme Niemeläntien länsipuolen A-alueiden poistamista kaavasta.

Valtaosa Vaskiluodon virkistysalueesta sekä muut kaava-alueen viheralueet on kaavassa merkitty virkistysalueiksi (V). V-alueen kaavamääräys on kuitenkin paljon suppeampi kuin mitä se on Vaasan yleiskaavassa 2030. Uusi kaavamääräys ei esimerkiksi sisällä seuraava lausetta: "Alue on ensisijaisesti luonnonmukaisena säilytettävä tai sellaiseksi rakennettava viheralue, jonka rakentamis- ja hoitotoimenpiteet määritellään MRA 46 § mukaisessa viheraluesuunnitelmassa". Peräänkuulutamme perusteluja tälle muutokselle.

V-alueella sijaitsevat erityisen arvokkaat luontokohteet (viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikka, metsälain mukaiset 10 § mukaiset luontotyytit) ei ole kaavaluonnoksessa osoitettu omalla kaavamerkinnällä. Näiden arvot tulee siksi yksilöidä V-alueen kaavamääräyksessä ja samalla ne toimet, joilla arvojen säilyminen turvataan. Toinen vaihtoehto on osoittaa nämä kohteet luo-merkinnällä.

Esitämme edelleen, että järjestöjen suojeluesitys huomioidaan kaavassa antamalla Vaskiluodon virkistysalueen kosteikko- ja lehtoalueelle kaavamerkinnän SL tai luo.

Matti Tuomaala
Puheenjohtaja

Lasse Villanen
Sihteeri